श्री ५ को सरकार

कानून तथा न्याय मन्त्रालय

श्री ५ महाराजाधिराज महेन्द्र वीर विक्रम शाहदेवबाट राष्ट्रिय पञ्चायतको सल्लाह र सम्मतिले बनाइबक्सेको तल लेखिए बमोजिमको ऐन सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशित गरिएको छः–

२०२६ सालको ऐन नं. १५

स्वस्तिश्री गिरिराजचक्रचूडामणि नरनारायणेत्यादि विविध विरुदावली विराजमान मानोन्नत महेन्द्रमाला परम नेपालप्रतापभास्कर ओजस्विराजन्य परम गौरवमय तेजस्वी त्रिभुवनप्रजातन्त्रश्रीपद परम उज्ज्वल कीर्तिमय नेपालश्रीपद परम प्रोज्ज्वल नेपालतारा परम पवित्र ॐ रामपट्ट परम ज्योतिर्मय सुविख्यात त्रिशक्तिपट्ट परम सुप्रसिद्ध प्रवल गोरखादक्षिणबाहु परमाधिपति अतिरथी परम सेनाधिपति श्री श्री श्री श्री श्रीमन्महाराजाधिराज महेन्द्र वीर विक्रम शाहदेव देवानाम् सदा समरविजयिनाम् ।

चलचित्र निर्माण प्रदर्शन तथा वितरण व्यवस्थित गर्न बनेको ऐन

प्रस्तावनाः– सर्वसाधारण जनताको सुविधाको निमित्त नेपाल अधिराज्यमा चलचित्रको निर्माण प्रदर्शन तथा वितरण व्यवस्थित गर्न वान्छनीय भएकोले,

श्री ५ महाराजाधिराज महेन्द्र वीर विक्रम शाहदेवबाट राष्ट्रिय पञ्चायतको सल्लाह र सम्मतिले यो ऐन बनाइबक्सेको छ ।

१. संक्षिप्त नाम, विस्तार र प्रारम्भः– (१) यस ऐनको नाम "चलचित्र (निर्माण प्रदर्शन तथा वितरण) ऐन, २०२६" रहेको छ ।

(२) यो ऐन नेपाल अधिराज्यभर लागू हुनेछ ।

(३) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. परिभाषाः– विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा––

(क) "चलचित्र जाँच समिति" भन्नाले दफा ७ बमोजिम गठन भएको समिति सम्झनु पर्छ ।

236

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

इजाजतपत्र पाउने व्यक्तिले इजाजतपत्र प्राप्त गरेको मितिले २ वर्ष भित्र स्वीकृत नक्सा बमोजिमको चलचित्र घरको निर्माण समाप्त गरी चलचित्र घर चलाई सक्नु पर्नेछ ।

तर त्यस्तो इजाजतपत्र प्राप्त गर्ने व्यक्तिले कुनै मुनासिब कारणले सो म्यादभित्र चलचित्र घरको निर्माण पूरा गरी चलचित्र घर चलाउन नसकेमा श्री ५ को सरकारले पटक पटक गरी बढीमा २ वर्षसम्मको थप म्याद दिन सक्नेछ ।

(२) उप-दफा (१) वा (२) बमोजिमको म्यादभित्र इजाजतपत्र प्राप्त गर्ने व्यक्तिले चलचित्र घरको निर्माण पूरा गरी चलचित्र घर चलाउन नसकेमा निजले पाएको इजाजतपत्र स्वतः खारेज हुनेछ ।

६. चलचित्र घरको जाँच गर्नेः– (१) यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेका नियमहरू बमोजिम कुनै चलचित्र घरमा दर्शकवर्गहरूको सुरक्षा, स्वास्थ्य तथा सुविधाको निमित्त आवश्यक व्यवस्था गरिएको छ छैन र चलचित्र प्रदर्शन गर्दा प्रचलित नेपाल कानूनको पालना भएको छ वा छैन भन्ने कुरा तोकिएको अधिकारीले जुनसुकै बखत जाँचबुझ गर्न सक्नेछ ।

(२) उप-दफा (१) बमोजिम जाँच गर्ने प्रयोजनको निमित्त तोकिएको अधिकारीले चलचित्र घरको जुनसुकै बखत निरीक्षण गर्न वा गराउन सक्नेछ ।

(३) कुनै चलचित्र घरमा दर्शकवर्गहरूको सुरक्षा, स्वास्थ्य तथा सुविधाको निमित्त तोकिए बमोजिमको आवश्यक व्यवस्था नभएको वा चलचित्र प्रदर्शन गर्दा प्रचलित नेपाल कानूनको पालना नगरिएको देखिएमा तोकिएको अधिकारीले त्यस्तो चलचित्र घर वा चलचित्रको प्रदर्शन बन्द गर्न आदेश दिन सक्नेछ ।

(४) यस दफा अन्तर्गत तोकिएको अधिकारीले दिएको आदेशमा चित्त नबुझ्ने व्यक्तिले सो आदेश भएको मितिले पैंतीस दिनभित्र श्री ५ को सरकारमा पुनरावेदन गर्न सक्नेछ ।

७. चलचित्र जाँच समितिः– (१) कुनै चलचित्र प्रर्दशन गर्न दफा ८ बमोजिम इजाजतपत्र दिन उपयुक्त छ वा छैन भन्ने कुरा जाँचबुझ गर्न श्री ५ को सरकारले आवश्यकतानुसार चलचित्र जाँच समिति वा समितिहरू गठन गर्न सक्नेछ । प्रत्येक समितिमा श्री ५ को सरकारले मनोनीत गरे बमोजिमको अध्यक्ष तथा सदस्यहरू रहनेछन् । निजहरू श्री ५ को सरकारको इच्छानुसारको अवधिसम्म आफ्नो पदमा बहाल रहनेछन् ।

(२) उप-दफा (१) बमोजिम गठन भएको समितिका अध्यक्ष तथा सदस्यहरूले तोकिए बमोजिमको पारिश्रमिक चलचित्र जाँच गराउन चाहने व्यक्तिबाट पाउनेछन् ।

(३) चलचित्र जाँच समितिले आफ्नो कार्यविधि आफैंले व्यवस्थित गर्न सक्नेछ ।

(४) श्री ५ को सरकारले चलचित्र जाँच समितिलाई समय समयमा आवश्यक देखेका निर्देशनहरू दिन सक्नेछ र त्यस्तो निर्देशन पालना गर्नु सो समितिको कर्तव्य हुनेछ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

८. चलचित्रको जाँचः– (१) इजाजतपत्र प्राप्त कुनै व्यक्तिले कुनै चलचित्रको प्रदर्शन गर्नु अगावै तोकिएको ढांचामा चलचित्र जाँच समितिका समक्ष दरखास्त दिनु पर्नेछ र सो समितिले पनि सो चलचित्र जाँच गरी देहाय बमोजिम अनुमति दिन वा नदिन सक्नेछ–

(क) कुनै शर्त नतोकी सो चलचित्र सार्वजनिक प्रदर्शन गर्न अनुमति दिने, वा

(ख) सो चलचित्रमा कुनै काँट छाँट वा हेरफेर गरेर वा अन्य कुनै शर्त बन्देजको पालन गरेर मात्र सार्वजनिक प्रदर्शन गर्न पाउने गरी अनुमति दिने, वा

(ग) सो चलचित्र १६ बर्ष नाघी सकेका वयस्कलाई मात्र सार्वजनिक प्रदर्शन गर्न पाउने शर्त तोकी अनुमति दिने, वा

(घ) सो चलचित्र सार्वजनिक रूपमा प्रदर्शन गर्न अनुमति नदिने ।

(२) चलचित्र जाँच समितिले उप-दफा (१) को खण्ड (ख), (ग) वा (घ) अन्तर्गत अनुमति दिने वा नदिने निर्णय गर्नु अगावै दरखास्तवालालाई आफ्नो विचार व्यक्त गर्न मनासिब मौका दिनुपर्छ ।

(३) कुनै चलचित्र वा त्यसको कुनै भाग श्री ५ महाराजाधिराज वा राजपरिवार-प्रति घृणा, द्वेष वा अवहेलना फैलाउने किसिमको वा नेपाल अधिराज्यको सुरक्षा, शान्ति र व्यवस्था, मित्रराष्ट्रसंगको वा विभिन्न वर्ग वा जातिका बीचको सुसम्बन्धमा विरोध पर्ने वा सार्वजनिक हित सदाचार वा नैतिकताको प्रतिकूल असर पर्ने वा कुनै व्यक्ति विशेषको मान हानी वा अदालतको अवहेलना हुने वा कुनै अपराध गर्न दुरूत्साहन दिने किसिमको देखिएमा त्यस्तो चलचित्रलाई प्रदर्शन गर्न चलचित्र जाँच समितिले अनुमति दिने छैन ।

तर चलचित्रको कुनै भागको काँटछाँट वा हेरफेर गरेर प्रदर्शन गराउँदा यस उप-दफाको प्रतिकूल नहुने देखिएमा चलचित्र जाँच समितिले आवश्यकतानुसार काँटछाँट वा हेरफेर गरी प्रदर्शन गर्ने अनुमति दिन सक्नेछ ।

(४) चलचित्र जाँच समितिबाट प्रदर्शन गर्न अनुमति प्राप्त भइसकेको चलचित्र श्री ५ को सरकारको विचारमा उप-दफा (३) को प्रतिकूल असर पर्न सक्ने किसिमको छ भन्ने लागेमा श्री ५ को सरकारले जुनसुकै बखत त्यस्तो चलचित्र प्रदर्शनलाई रोक्न वा आवश्यक देखे बमोजिम काँटछाँट वा हेरफेर गरी प्रदर्शन गर्ने आदेश दिन सक्नेछ ।

(५) यस दफा बमोजिम चलचित्र जाँच समितिले गरेको निर्णयबाट मर्का पर्ने व्यक्तिले सो निर्णय भएको मितिले पैंतीस दिनभित्र श्री ५ को सरकार समक्ष पुनरावेदन दिन सक्नेछ ।

९. वृत्तचित्र पनि देखाउनु पर्नेः– (१) कुनै चलचित्र प्रदर्शन गर्दा प्रारम्भमा र मध्यान्तरमा नेपाली रेकर्ड बजाउन र यथासम्भव वैज्ञानिक आविष्कार वा शिक्षा सम्बन्धी वा राष्ट्रिय वा अन्तर्राष्ट्रिय महत्वपूर्ण चालू घटना सम्बन्धी वृत्तचित्र पनि देखाउनु पर्छ ।

आधिकारिक मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(२) श्री ५ को सरकारले इजाजतपत्र प्राप्त चलचित्र प्रदर्शकहरूलाई श्री ५ को सरकारद्वारा निर्मित वा श्री ५ को सरकारलाई प्राप्त कुनै वृत्तचित्र प्रदर्शन गर्नको लागि आदेश दिन सक्नेछ र त्यस्तो आदेशको पालन गर्नु त्यस्तो चलचित्र प्रदर्शकको कर्तव्य हुनेछ ।

१०. टिकट दर र श्रेणीः– चलचित्र घरहरूमा कायम गरिने विभिन्न श्रेणी र टिकट दर तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

११. श्री ५ को सरकारको अधिकारः– (१) नेपाल अधिराज्यको सुरक्षा वा सार्वजनिक शान्ति वा व्यवस्थाको निमित्त आवश्यक देखेमा श्री ५ को सरकारले कुनै चलचित्रको प्रदर्शन बन्द गर्न आदेश दिन सक्नेछ ।

तर सो आदेश दिनु अगावै सम्बन्धित व्यक्तिलाई आफ्नु भनाई पेश गर्ने मुनासिब माफिकको मौका दिनुपर्छ ।

(२) श्री ५ को सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशित गरी यस ऐन अन्तर्गत आफूलाई प्राप्त भएको अधिकार कुनै अधिकारी वा समितिलाई सुम्पन सक्नेछ ।

१२. सजाय र पुनरावेदनः– (१) यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गतको नियम वा आदेशको उल्लंघन गर्ने व्यक्तिलाई तोकिएको अधिकारीको आदेशले रू. ५,०००।– पाँच हजारसम्म जरिबाना हुन र इजाजतपत्र खारेज हुन सक्नेछ र यस ऐनको बर्खिलाप निर्माण, प्रदर्शन वा बितरण गरिएको चलचित्र समेत जफत भइ श्री ५ को सरकार लाग्न सक्नेछ ।

(२) उप-दफा (१) अन्तर्गत तोकिएको अधिकारीले दिएको आदेश उपर प्रचलित नेपाल कानून बमोजिम सर्वोच्च अदालतमा पुनरावेदन लाग्न सक्नेछ ।

१३. नियमहरू बनाउने अधिकारः– यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वित गर्न श्री ५ को सरकारले नियमहरू बनाउन सक्नेछ ।

१४. यो ऐन प्रारम्भ हुनु भन्दा अघि दिई राखेका इजाजतपत्रहरूको मान्यताः– यो ऐन प्रारम्भ हुनुभन्दा अघि श्री ५ को सरकार वा श्री ५ को सरकारबाट अधिकार प्राप्त अधिकारीले चलचित्र निर्माण गर्ने, वितरण गर्ने, प्रदर्शन गर्ने र चलचित्र घर निर्माण गरी चलाउने सम्बन्धमा दिई राखेका सबै इजाजतपत्रहरू यस ऐन बमोजिम दिइएको सरह मानिनेछ ।

तर यो ऐन प्रारम्भ हुनुभन्दा अघि इजाजतपत्र प्राप्त भई राखेका कुनै चलचित्र घरको सम्बन्धमा यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियमहरू बमोजिम दर्शकहरूको सुरक्षा, स्वास्थ्य र सुविधा सम्बन्धी पर्याप्त व्यवस्था नभएकोमा सो बमोजिम दर्शकहरूको सुरक्षा, स्वास्थ्य र सुविधाको व्यवस्था गर्नको लागि त्यस्तो चलचित्र घरको धनीले यो ऐन अन्तर्गतको नियम प्रारम्भ भएका मितिले २ वर्षको म्याद पाउनेछ ।

लालमोहर सदर मिति– २०२६।५।१९।५

आज्ञाले–
चूडामणिराज सिंह मल्ल
श्री ५ को सरकारको का. मु. सचिव।

२४९
आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।